

၆

အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်ပါ

စုံစမ်းစစ်ဆေးပါ။
ထုတ်ဖော်ပါ။

ဒီနည်းက လူထုဆီက
(သို့) တာဝန်ရှိသူတွေက
အရေးယူရန်လျစ်လျူရှုရတဲ့၊
ဖုံးကွယ်ထားတဲ့
အထောက်အထားတွေကို
ထုတ်ဖော်မှုရေရန်နဲ့
အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် အခြားသူများနဲ့
ပူးပေါင်းလုပ်တဲ့အခါမှာ အသုံးဝင်တယ်။

မီဒီယံ ဥပမာများအားလုံး

● အီဂျစ်ရဲများ နိုင်ငံစက်မှုကို ဖော်ထုတ်ခြင်း

အီဂျစ် နိုင်ငံသားများ နဲ့ သတင်းထောက်များ

သတင်းထောက် နိုဟာအာတက်ဖ် (Noha Atef) ဟာ စာဖတ်သူတွေ တင်ပို့တဲ့ ဓာတ်ပုံများ မီဒီယံများကို သုံးပြီး အီဂျစ်နိုင်ငံသားတွေအပေါ် ရဲတွေရဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုတွေကို မှတ်တမ်းတင်ရန် TotureInEgypt.net ဆိုတဲ့ ဝက်ဆိုဒ်တစ်ခုဖန်တီးခဲ့ကြပါတယ်။

တချို့ကိစ္စတွေမှာ မီဒီယံတွေဟာ ရဲတွေကိုယ်တိုင်

ရိုက်ကူးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ နိုဟာဟာ စာဖတ်ပရိသတ်တွေ ပို့ပေးတဲ့

တရားမဝင်ထောင်သွင်း အကျဉ်းချမှုနှင့် ရဲများ အကျင့်ပျက် လာဘ်စားမှု

အကြောင်းတွေကိုလည်း ဆက်လက်တင်ပြပေးသွားတယ်။ သူတင်ပြတဲ့

အကြောင်းအရာများအပေါ် ဒေသခံမီဒီယာရဲ့ အာရုံကို ရရှိပြီးချိန်မှာတော့

၁၄နှစ်ကြာ မတရား ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံထားရတဲ့ အပြစ်မရှိတဲ့

လူတယောက် ထောင်က လွတ်လာပါတယ်။

အသုံးပြုခဲ့တဲ့ Tool များ - ဝက်ဆိုဒ်ဖန်တီးဖို့အတွက် Drupal (အရင်ကတော့ Blogspot)၊ အများအားဖြင့် လက်ကိုင်ဖုန်းများနဲ့ ရိုက်ယူပြီး ပို့ပေးခဲ့တဲ့ ဓာတ်ပုံများနဲ့ မီဒီယံများ

ဆက်လေ့လာစရာလင့်ခ်များ

ဘလော့ဂ် - <http://bit.ly/IjG1C>

● သမ္မတလေယာဉ် ရှာဖွေခြင်း

တူနီးရှား တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူများ

တူနီးရှားဘလော့ဂ်များက သမ္မတလေယာဉ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်ရေးခရီးစဉ်အတွက် တိုးချဲ့သုံးစွဲနေမှုကို ဖွင့်ချခဲ့တဲ့ မြေပုံထုတ်ခြင်း စီမံကိန်းတစ်ခုကို

ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုဟာ ဘလော့ဂ်

အာစထရူဘာ (Astrubal) က လေကြောင်းသွားလာမှု ခြေရာကောက်တဲ့

ဝက်ဆိုဒ်များပေါ်မှာ တူနီးရှားသမ္မတရဲ့ လေယာဉ်ဓာတ်ပုံများကို

တွေ့ရှိတဲ့အခါက စတင်ခဲ့တယ်။ ဒီအချက်အလက်တွေကို သုံးပြီး

အာစထရူဘာက ဂူဂဲလ်ကမ္ဘာကို အသုံးပြုပြီး စိတ်ကူးဖန်တီးချက်နဲ့အတူ

လေယာဉ်တွေ တွေ့ရှိခဲ့တဲ့ လေယာဉ်ကွင်းများကို အချိန်နဲ့တကွ ပြသဖို့

လေယာဉ်ပုံများကို ပေါင်းစပ်လိုက်တယ်။

ဒီမီဒီယံဟာ YouTube ပေါ်မှာ ပျံ့နှံ့သွားပြီး ဘလော့ဂ်များပြသတဲ့

အထောက်အထားများကို အတည်ပြုဖို့ နောက်ဆက်တွဲစုံစမ်းမှု တွေပြုလုပ်ဖို့

ပင်မမီဒီယာကို တွန်းအားပေးသလို ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ရလဒ်အနေနဲ့ အစိုးရရဲ့

ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်း အလွဲသုံးစားလုပ်မှုအပေါ် အာရုံစိုက်မှုအများကြီးရရှိခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အခြားအကျိုးဆက်အနေနဲ့ Youtube နဲ့ အခြား မီဒီယံမျှဝေတဲ့

ကွန်ရက် DailyMotion ကို တူနီးရှား အစိုးရက ပိတ်ဆို့ခဲ့တယ်။

အသုံးပြုခဲ့တဲ့ Tool များ - လေယာဉ်ရှာဖွေသူများရဲ့ (Airliners.net လို့)

ဝက်ဆိုဒ်များ၊ ဂူဂဲလ်ကမ္ဘာ၊ Youtube၊ Flickr

ထပ်လေ့လာစရာ လင့်ခ်များ

ကမ္ဘာအနှံ့က အသံများအကြောင်း (Global Voices Story) -

<http://bit.ly/tBgWK>

ဆောင်းပါးရေးသားပုံ နိုင်ငံရပ်ခြား မူဝါဒ - <http://bit.ly/15LxV3>

CIVICRM

FRONTLINESMS

လှုပ်ရှားမှုကို ကြိုတင်စီစဉ်ပါ။

- အလွဲသုံးစားမှု (သို့) အကျင့်ပျက်လာဘ်စားမှုတစ်ခုကို သက်သေပြဖို့ လိုအပ်တဲ့ အချက်တွေ အားလုံးကို မရှိနိုင်သေးရင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးက ရနိုင်သမျှအချက်တွေကို တင်ဆက်ပြီး စာဖတ်သူများ (သို့) ပြည်သူ့အရာရှိတွေထံ မေးခွန်းတွေ ပို့တာနဲ့ စနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အခြားသူတွေကို နောက်ဆက်တွဲ စုံစမ်းစစ်ဆေးချင်လာအောင် နှိုးဆွပေးနိုင်ပါတယ်။
- အချို့ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအဖွဲ့တွေဟာ အမည်မဖော်ပဲ တင်ပို့ခဲ့တဲ့ သတင်းပို့ချက်များ၊ သက်သေခံချက်များအပေါ် မှီခိုရမယ်။ ဒါပေမဲ့ တခါတလေမှာ ကိစ္စနဲ့ နီးနီးစပ်စပ်သက်နေတဲ့ လူများနဲ့ တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ရနိုင်မယ်။ သက်သေခံချက် ၂ မျိုးလုံးကတော့ ဒီအဖြစ်အပျက်တွေကို မျှဝေနေတဲ့ လူတွေအတွက် အန္တရာယ်ရှိနိုင်တယ်။ အရင်းအမြစ်များ - သူတို့ရဲ့ အမည်များနဲ့ နေရပ်လိပ်စာများ၊ ပြီးတော့ သူတို့ IP လိပ်စာများအပါအဝင် အီးမေးလ်လိပ်စာများ (သို့) လူမှုဆက်ဆံရေးဝက်ဆိုဒ်များပေါ်က သူတို့ အထောက်အထားများ စတာတွေကို ဘယ်လိုကာကွယ်ပေးနိုင်မယ်ဆိုတာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။
- သတင်းပို့ချက်၊ ဗီဒီယို (သို့) အဖြစ်အပျက်တွေကို အခြားသူတွေက ကောက်ယူဖော်ပြတဲ့အခါ ဒါဟာ မူရင်းအဖြစ်အပျက်ဆီ သတင်းအချက်အလက်အသစ်တွေ ယူဆောင်လာပေးနိုင်တယ်။ မီဒီယာပျံ့နှံ့ပုံနဲ့ ရရှိလာတဲ့ သတင်းပေးပို့ချက်ကို ခြေရာကောက်ဖို့ လိုအပ်လာပါမယ်။ ဒါ့ပြင် အသစ် အသစ်ရလာနိုင်တဲ့ အချက်အလက်သစ်တွေကို ဘယ်လိုသုံးမယ်ဆိုတာ စီစဉ်ဖို့လိုအပ်ပါမယ်။
- အီဂျစ်မှာ ရဲတွေ ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုတွေကို သူတို့အချင်းချင်း ဖလှယ်ဖို့ လက်ကိုင်ဖုန်းတွေ သုံးတဲ့အခါ တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူတွေက ဒီဗီဒီယိုတွေကို ရအောင်လုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး အွန်လိုင်းပေါ် ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြပါတယ်။ ရှိပြီးသား မှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေကို အခွင့်ကောင်းယူ အသုံးပြုပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးကို ဘယ်လိုဒီဇိုင်းဆွဲမလဲ။

IT TAKES
90 YEARS
TO GROW
A BOX OF
KLEENEX.

KleerCut
WWW.KLEERCUT.NET

KIMBERLY-CLARK, THE MAKER OF KLEENEX BRAND TOILET PAPER, FACIAL TISSUE AND NAPKINS USES OVER 2.5 MILLION TONNES OF PULP FROM TREES TO MAKE ITS PRODUCTS EVERY YEAR. CANADA'S ANCIENT BOREAL FORESTS ARE BEING CLEARCUT TO MAKE PRODUCTS THAT ARE USED ONCE AND THEN FLUSHED DOWN THE TOILET. HELP US STOP KIMBERLY-CLARK AND KLEENEX FROM WIPING AWAY ANCIENT FORESTS.

ပြဿနာ ဆန်းစစ်ချက်များ

ခေါင်းစဉ် - ကျားနှင့်မိကျောင်းကြား ကြားညပ်မှု (Caught Between the Tiger and the Crocodile)

ပါဝင်သူများ - အာရှပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ လိင်လုပ်သားများ ကွန်ယက် (APNSW) နှင့် စည်းရုံးသော အမျိုးသမီးများ ကွန်ယက် (WNU)

နေရာ - အာရှပစိဖိတ်နယ်ပယ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား ဗဟိုပြု

ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်

အာရှပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ လိင်လုပ်သားများကွန်ယက် (APNSW) ကမ္ဘောဒီးယားမှာတည်ရှိတဲ့ အမည်ခံလောက်သာရှိတဲ့ “ပြန်လည်ထူထောင်ရေး” စခန်းများမှာ ထိန်းသိမ်းထားတဲ့ လိင်လုပ်သားများဆီမှ တင်ပို့ပေးလိုက်တဲ့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ထားတဲ့ အခြေအနေများနှင့် လူ့အခွင့်ရေးကို ထိပါးချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ရန် အင်ဂျင်တယ်ဗီဒီယိုကို အသုံးပြုခဲ့ပါတယ်။ ဒေသခံမီဒီယာများနဲ့ နိုင်ငံရေးသမားများက ဒီစခန်းတွေဟာ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိအောင် သင်တန်းပေးဖို့အတွက်လို ဆိုနေချိန်မှာ လွတ်မြောက်လာတဲ့ လိင်လုပ်သားများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များမှ ပြောကြားချက်များက ၎င်းတို့ တိုက်ခိုက်ခံရပုံတွေ၊ မှဒိမ်းမှုတွေနဲ့ သန့်ရှင်းတဲ့ အစာရေစာနှင့် ဆေးဝါးလစ်ဟာမှုတွေပဲ ဖြစ်နေခဲ့တာပါ။

“ကျနော်တို့ ဒေသခံ APNSW အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၊ စည်းရုံးသော အမျိုးသမီး ကွန်ယက် (WNU) နှင့် အတူတကွ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။” လို့ APNSW ရဲ့ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဗီဒီယို ထုတ်လုပ်သူ ဒေးလ်ကွန်မွန် (Dale Kongmont) က ဆိုပါတယ်။ “ကျနော်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူတွေဟာ WNU အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ လက်တွဲလုပ်ကိုင်လာသူတွေပါ။ သူတို့ကို ဗီဒီယိုရဲ့အကြောင်းရင်းကို ရှင်းပြခဲ့ကြပြီး ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဥပဒေကို တိုက်ခိုက်ရန် ကူညီပေးလိုသူများက ကင်မရာရှေ့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးဖို့ နေရာမှာတင် ချက်ချင်းသဘောတူခဲ့ကြတယ်။”

APNSW က ယူကျူ နဲ့ blip.tv ပေါ်မှာ ဗီဒီယို တင်ပို့ခဲ့ကြပြီး ဖွဲ့စည်းပုံက လိင်လုပ်သားရှုပ်ဖွယ် အတွက် လှုပ်ရှားတဲ့ နေရာမှာ ဗီဒီယိုကို တင်ဆက်ခဲ့ကြတယ်။ ဒေးလ်က “စခန်းနှစ်ခုအနက် တခုက APNSW, WNU နဲ့ ဒေသခံ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်တဲ့ အဖွဲ့များရဲ့

အတူတကွလုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ စုပေါင်းအားထုတ်မှုများနဲ့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ အဖြစ်အပျက်အထောက်အထားများကို ပုံရိပ်နှိပ်မှုကြောင့် ပိတ်လိုက်ရပါတယ်။”

သုံးစွဲခဲ့တဲ့ Tool များ - Flip ဗီဒီယိုကင်မရာများ၊ အင်ဂျင်တယ် ဗီဒီယိုတည်းဖြတ်ရေး ဆော့ဖ်ဝဲ (Final Cut Pro)၊ blip.tv ယူကျူနဲ့ ဝဘ်ဆိုဒ်များ

လက်လှမ်းမီမှု အတိုင်းအတာ - ဗီဒီယိုကို ၂၀၀၈ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အေအိုင်ဒီအက်စ် ညီလာခံမှာ စတင်ပြသခဲ့ပါတယ်။ အေအိုင်ဒီအက်စ်ညီလာခံက ရည်ရွယ်တဲ့ ပရိသတ်ကတော့ ကုလသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဗီဒီယိုကို အခမ်းအနားကာလအတွင်း ထောင်ချီတဲ့ လူတွေကို ပြသနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ယူကျူနှင့် blip.tv ပေါ်မှာ ဗီဒီယိုကို ကြည့်ရှုသူ ၃၀၀၀ ကျော်ခဲ့ပါတယ်။

ကုန်ကျစရိတ် - ယူအက်စ်ဒေါ်လာ ၁၅,၀၀၀ (ဝန်ထမ်းအတွက် ယူအက်စ်ဒေါ်လာ ၇၀၀၀၊ ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ယူအက်စ်ဒေါ်လာ ၅၀၀၀)

အရင်းအမြစ်များ - ဒေသခံလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေက လှုပ်ရှားမှုအတွက် နေ့စဉ်နေ့ကျင်းပပေးပြီး မီဒီယာစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးတခု ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ မူဝါဒရေးဆွဲသူတွေကို ဗီဒီယိုပြဖို့ ညီလာခံတွေကို တက်ရောက်မှုများ၊ WITNESS က ဗီဒီယိုသင်တန်းပေးခြင်းများ။

ကြာချိန် - ခြေရာလက်ရာတွေကို စုဆောင်းဖို့နှင့် တည်းဖြတ်ဖို့ ကြာချိန် တနှစ်အတွင်း WITNESS မှ သင်တန်းအတွက် ကြာချိန် ၂ ပတ်။

ခက်ခဲမှုအဆင့် - အဆင့် ၅ ဆင့် အနက် အဆင့် ၂

ဆက်လေ့လာစရာလင့်ခ်များ

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး ဗီဒီယို - <http://bit.ly/1TdEOf>
သတင်းထုတ်ပြန်ရေး လှုပ်ရှားမှုနေ့ (Day of Action press) - <http://bit.ly/18HSOM>

ကိုယ်တိုင် လုပ်စရာ

မေးမြန်းချက်

- စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးက မီဒီယာထုတ်လုပ်ရေးဆီကို ဦးတည်သလား။ ဥပမာ - ဗီဒီယိုတခု (သို့) Mash-up - သို့မဟုတ် ဘလော့ (သို့) ဝက်ဆိုဒ်တခုကို သုံးပြီး ပုံမှန် update ပေးဖို့လား။
- စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးမီဒီယာဟာ အဖြစ်အပျက်တခု (သို့) ဖြစ်ပွားနေဆဲ အရေးကိစ္စတခုကို ထုတ်လုပ်နေသလား။
- အချက်အလက်စုဆောင်းရေးနဲ့ သက်သေခံများ စုစည်းရာမှာ အဖွဲ့ကို ဘယ်လို ပါဝင်စေမလဲ။
- လုံခြုံရေးနဲ့ လိုအပ်လာရင် စည်းရုံးရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အစီရင်ခံချက်တွေ၊ သက်သေခံချက်တွေနဲ့ ထိခိုက်မခံတဲ့ ဒေတာတွေ ပေးပို့သူတွေ အမည်မဖော်လိုတာစတာတွေကို ဘယ်လို အလေးထားဆောင်ရွက်မလဲ။
- ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့ ပရိသတ်ဆီ အဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာများ ပျံ့နှံ့သွားဖို့ ကူညီပေးမယ့် ပင်မမီဒီယာစီးကြောင်းနဲ့ အခြားအခွင့်အရေးကာကွယ်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေက မိတ်ဖက်တွေက ဘယ်သူတွေလဲ။ သူတို့ကို ဘယ်လိုပစ်မှတ်ထားပြီး ထောက်ခံပေးဖို့ သူတို့ဆီက ဘယ်လိုလှုပ်ရှားမှုမျိုးကို တောင်းဆိုမလဲ။
- ဒေတာအချက်အလက်တွေ သိမ်းဆည်းထားတဲ့ hard-drive (သို့) ဆာဗာတွေ သိမ်းခံရလိုက်မယ်ဆိုရင် ဒီဒေတာတွေကို လုံခြုံအောင်ထားဖို့ အရံသင့်အစီအစဉ်ကဘာလဲ။

ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြားလုပ်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး

- ၁။ ဗီဒီယိုတခုလုပ်ချင်တယ် ဒါပေမဲ့ လုံလောက်တဲ့ ဗီဒီယိုအထောက်အထားမရှိခဲ့ဘူးဆိုရင် ရောနှောပြီး ပြန်သုံးလိုရတဲ့ အခွင့်အလမ်းပြုချက်ရှိပြီးသား ဓာတ်ပုံတွေကို Flickr, ဂူဂဲလ်ကပ်များ (သို့) ဝီကီပီးဒီးယားကို အသုံးပြုပြီး ရှာဖွေပါ။ နောက် ဒီဓာတ်ပုံတွေကို ကီတသံ၊ နောက်ခံစကားပြောသံများနဲ့ ပေါင်းစပ်တည်းဖြတ်ပြီး သုံးပါ။
- ၂။ အမည်ပုဂ္ဂိုလ်ထားစရာ မလိုတဲ့ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက်ကတော့ မည်သူ့ကိုမဆို ဝင်ရောက်တည်းဖြတ်ခွင့် ပေးနိုင်တဲ့ ဝီကီကို အသုံးပြုပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအတွက် ဓာတ်ပုံများ၊ အဖြစ်အပျက်များ၊ ဗီဒီယိုများကို စုဆောင်းပြီး စုပေါင်းစပ်ပေါင်းဘုံအရင်းအမြစ်တခု လုပ်နိုင်တယ်။ ဝီကီပေါ်မှာက အတည်ပြုရန်လိုအပ်တဲ့ အကြောင်းအရာများကို တင်ပေးနိုင်ပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးဖို့နဲ့ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များကို မျှဝေဖို့ အခြားသူတွေနဲ့ အတူလုပ်လာနိုင်တယ်။ အချက်အလက်တွေကို ဘယ်လိုအတည်ပြုနိုင်မလဲ ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းကို သေချာထည့်စဉ်းစားဖို့ လိုအပ်ပြီး လူတွေတလွဲမြင်မသွားစေဖို့ သေချာအောင်လုပ်ရမယ်။
- ၃။ မျက်မြင်သက်သေတွေဆီက (သို့) ရှင်သန်ကျန်ရစ်ခဲ့သူတွေရဲ့ အခွင့်အရေးမျိုးဖောက်ခံရမှု သက်သေခံချက်ဗီဒီယိုတွေက သိပ်အရေးကြီးတယ်ဆိုရင် ဗီဒီယိုကို အွန်လိုင်းပေါ်တင်လိုမယ် မဟုတ်ပါဘူး။ အစားထိုးအနေနဲ့ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကြီးမားတဲ့ အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်များ (သို့) အဖွဲ့အစည်းများနဲ့ အခွင့်အရေးကာကွယ်တဲ့ အဖွဲ့များကို သီးသန့်ပြုသနိုင်ပါတယ်။
- ၄။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးတိုင်းမှာ ပရိသတ်အုပ်ကြီး ရှိဖို့ မလိုပါဘူး။ မှန်ကန်တဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ပရိသတ်တွေရှိဖို့ကသာ ပိုအရေးပါပါတယ်။ ကိစ္စတခုကို ခြေရာကောက်ဖို့ ဆန္ဒပြင်းပြတဲ့ အုပ်စုငယ်လေးတခုရဲ့ အင်အားပဲ လိုအပ်ပါတယ်။ နောက် ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုကို အဓိကကျတဲ့ မူဝါဒရေးဆွဲသူတွေ သို့မဟုတ် သတင်းဌာနတွေကို တင်ပြနိုင်ပါတယ်။
- ၅။ ဟာသများ၊ အံ့အားသင့်စရာများနဲ့ ရေပန်းစားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုက ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့ ပရိသတ်ဆီ ရောက်အောင် ကူညီနိုင်ပါတယ်။ အင်တာနက်မရှိသူတွေဆီ သတင်းစကားရောက်ဖို့နဲ့ ချက်ချင်းလက်ငင်းပေါက်ရောက်စေဖို့ ကာတွန်းနဲ့ လမ်းဘေးပန်းချီကို သုံးပြီး တွေ့ရှိချက်ကို ပုံဖော်နိုင်တယ်။

ပါဝင်တဲ့ TOOL များ

အီးမေးကို စကားပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ရေးခြင်း -

ဆက်သွယ်ရေးကို လုံခြုံအောင် သိမ်းဆည်းထားခြင်းက အရင်းအမြစ်၊ မျက်မြင်သက်သေများကို ကာကွယ်ရာမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါတယ်။ အီးမေးလ်များကို စာပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် ရေးခြင်းဟာ ခက်ခဲနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လုပ်ငန်းခွင်မှာ သုံးတဲ့အခါ Gmail, Yahoo Mail (သို့) SquirrelMail ကို သုံးမယ်ဆိုရင် FireGPG (<http://getfirepgg.com>) ဆိုတဲ့ web browser plugin ကို အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။ FireGTP ဟာ ဘရောက်ဆာ (Browser) ကို ထွက်စရာမလိုပဲ အီးမေးလ်ကို စာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒီဆော့ဖ်ဝဲကို ဘာသာစကား ၂၅ မျိုးနဲ့ ရနိုင်ပါတယ်။

FireGPG ကို သုံးဖို့ ပထမဆုံး GPG ကို ကွန်ပျူတာ (<http://www.gnupg.org>) ထဲ မဖြစ်မနေထည့်သွင်းရပါမယ်။ နောက် ဆက်သွယ်ရေးကို လုံခြုံစွာမျှဝေပေးပြီး စာပုဂ္ဂိုလ်ရေးနိုင်တဲ့ သီးခြားထူးခြားတဲ့ စာပုဂ္ဂိုလ်ဖော်တဲ့ သော့ချက်တစ်ခု ဖန်တီးပါ။ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာနည်းပညာ (Tactical Tech) ရဲ့ သေတ္တာထဲက လုံခြုံရေး (Security-in-a-box) က ဒီအကြောင်းနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ပိုအသေးစိတ်တဲ့ ညွှန်ကြားချက်တွေနဲ့ အခြားလုံခြုံရေးဆော့ဖ်ဝဲတွေကို ပံ့ပိုးပေးပါတယ်။

မှတ်ချက်များ

APNSW က အေးလ် ရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအပေါ် အမြင် -

“မက်ဆေ့ချ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပျံ့နှံ့သွားဖို့ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်တဲ့ အဖွဲ့တွေ၊ အခြားအဖွဲ့တွေနဲ့ နီးနီးကပ်ကပ်လုပ်ဆောင်တာ အရေးကြီးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တချိန်ထဲမှာပဲ အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များက ကိုယ့်ကို သိပြီး အရေးတယူရှိနေဖို့ကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။ ၂၀၀၈ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အေအိုင်ဒီအက်စ်ဘီလာခံမှာ UN ဝါရင့် ဝန်ထမ်းများ ကျနော်တို့ ဗီဒီယိုတွေကို ကြည့်ဖြစ်အောင် စီစဉ်ခဲ့ကြတယ်။ လူတွေက ကျနော်တို့ ဗီဒီယိုကို မတွေ့ခင်အချိန်ထိ ရဲများအခွင့်အရေးကို အလွဲသုံးစားပြု ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ဘယ်လောက်ထိ ကြီးကျယ်နေတယ်ဆိုတာ သူတို့ နားမလည်ခဲ့ကြဘူး လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီအချက်ကပဲ သူတို့ကို လှုပ်ရှားမှုဆီ အရောက်တွန်းပို့ပေးခဲ့တယ်။”

ကမ္ဘာ့အသံများက (Global Voices) ဆမ်မီ ရဲ့ ဆက်ဆံရေးအပေါ် အမြင် -

“အွန်လိုင်းက အချက်အလက်ရယူနိုင်ခြင်းမှာကို သူ့ကိုယ်ပိုင် စွမ်းအားတစ်ခုရှိနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အွန်လိုင်းနဲ့ အော့ဖ်လိုင်းလှုပ်ရှားမှုကြားက ကွာဟချက်ကို ဖြည့်ပေးနိုင်ဖို့ လိုအပ်တယ်။ အင်တာနက်မရှိတဲ့နေရာများဆီက ပရိသတ်ဆီကို လက်လှမ်းမမီနိုင်တော့ဘူး ဆိုရင် အချက်အလက်တွေ ချိတ်ဆက်ဖြန့်ဖြူးဖို့ အခြားနည်းလမ်းတွေ ရှာဖွေဖို့ လိုလာမယ်။ ဥပမာ - USB memory stick တွေ၊ ဒီဗီဒီတွေ၊ စီဒီတွေ၊ ပိုစတာတွေ၊ လက်ကမ်းစာစောင်တွေနဲ့ အခြားအရာတွေ။ အွန်လိုင်းနဲ့ အော့ဖ်လိုင်းလှုပ်ရှားမှုကို ချိတ်ဆက်ပေးမယ် နည်းလမ်းတွေရှာဖွေနိုင်ဖို့က အရေးကြီးတယ်။”

TotureInEgypt.net မှ နီဟာ ရဲ့ ဘလော့များအပေါ် အမြင် -

“သုံးစွဲရလွယ်လို့ ဘလော့များဟာ အချက်အလက်-လှုပ်ရှားမှုအတွက် ကောင်းမွန်တဲ့ Tool တစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဒါကို အသုံးပြုဖို့ နည်းပညာ အများကြီး နားလည်ဖို့ မလိုဘူး။ ဘလော့တွေဟာ အခမဲ့ရတဲ့ အပြင် လူသိများတယ်။ အထူးသဖြင့် အာရပ်ကမ္ဘာမှာ။ ဒီဘလော့တွေဟာ အပြောင်းအလဲလုပ်တဲ့ နေရာမှာ အထူးသဖြင့် များပြားတဲ့ စာဖတ်သူများကြား (သို့) အလွန်သေးငယ်တဲ့ ပရိသတ်အကြားမှာတောင် အသိအမှတ်ပြုမှု လေးစားမှုရအောင် တည်ဆောက်တဲ့အခါ အလွန်ထိရောက်တယ်။”